

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

نیا شش ظہور

پڑھیں پیرامون دعای شریف
اللهم کن لولیک ...

محمد ظریف

مؤسسہ الإمام المہدیؑ
لمؤسسہا الراحل آبا اللہ العظیم
السید محمد ہاجر الموحّد الأظمیؑ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نیایش ظهور: پژوهشی پیرامون دعای شریف اللهم کن ولیک...

نویسنده:

محمد ظریف

ناشر چاپی:

مدرسه الامام المهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	نیایش ظهور: پژوهشی پیرامون دعای شریف اللهم کن ولیک... ..
۸	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۲	مقدمه
۱۴	فصل اول: دعا: آداب ، شرائط ، آثار
۱۴	اشاره
۱۶	اهمیت و ارزش دعا
۱۸	دعا بهترین وسیله تقرب است
۱۸	اشاره
۱۹	دعا محبوب ترین عمل نزد پروردگار است.
۱۹	دعا رمز موفقیت است.
۱۹	دعا سلاح انبیاء است.
۱۹	دعا سپر مؤمن است.
۲۰	دعا وسیله دفع بلا و رفع آن است.
۲۱	آداب دعا
۲۱	اشاره
۲۱	تعمیم دعا
۲۲	دعایی برای همه مخلوقات
۲۲	اشاره
۲۵	دعا در غیاب مومنین
۲۶	فضیلت دعا برای تعجیل فرج و ظهور امام عصر علیه السلام
۲۶	اشاره
۲۸	علامت انتظار

۲۸	علامت دوستی و محبت
۳۰	وظیفه ما در برابر احسان او
۳۱	غربت امام عصر علیه السلام
۳۲	رهایی یافتن از فتنه ها و هلاکت ها
۳۴	سیره اهل بیت علیهم السلام
۳۶	فصل دوم : پژوهشی پیرامون دعای اللهم کن لولیک ....
۳۶	اشاره
۳۸	دعای «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيكَ»
۳۹	ترجمه دعا
۳۹	توضیح فقرات دعا
۴۸	مصادر دعا
۵۲	بررسی در متن دعا
۵۴	فصل سوم: بررسی سندی دعای اللهم کن لولیک ....
۵۴	اشاره
۵۶	بررسی در سند دعا
۵۶	راوی این دعا
۵۶	اشاره
۵۸	محمد بن عیسی بن عبید در میان رواه
۵۸	الف: کسانی که محمد بن عیسی از آن ها روایت کرده است
۶۴	ب: کسانی که از محمد بن عیسی روایت کرده اند
۶۸	جایگاه محمد بن عیسی در طبقه رواه شیعه
۶۸	اشاره
۶۸	از امام باقر علیه السلام :
۷۰	از امام صادق علیه السلام :
۷۲	از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام :
۷۳	از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام :

۷۴	از امام جواد علیه السلام :
۷۶	از امام هادی علیه السلام :
۷۷	از امام عسکری علیه السلام :
۷۸	علت عدم تصریح به نام امام علیه السلام
۷۸	اشاره
۷۸	الفقیه علیه السلام :
۷۸	العالم علیه السلام :
۷۹	الشیخ علیه السلام
۷۹	الرجل علیه السلام
۷۹	العبد الصالح علیه السلام
۷۹	رجل من بنی هاشم
۷۹	الصالحین علیهما السلام
۸۰	الصادقین علیهم السلام
۸۱	فصل چهارم: نکته هایی پیرامون این دعا
۸۵	درباره مرکز

نیایش ظهور: پژوهشی پیرامون دعای شریف اللهم کن ولیک...

مشخصات کتاب

نیایش ظهور (پژوهشی پیرامون دعای شریف اللهم کن ولیک...)

مؤلف: محمد ظریف

تحقیق و نشر موسسه الامام المهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

لمؤسسها الراحل العلامة السيد محمد باقر الموحّد الابطّحی رحمه الله علیه

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰

ص: ۱

اشاره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيِّكَ الْحُجَّهَ بْنِ الْحَسَنِ صِلْ لَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا وَ
دَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا

ص: ٢

فهرست مطالب

ص: ۳

فهرست مطالب

ص: ۴

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله ربّ العالمين وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله الطاهرين

سيّما مولانا بقيه الله في الأرضين واللعن على من ظلمهم من الأوّلين والآخريين

أمّا بعد:

يكي از معروف ترين و شايع ترين دعاهايي كه امروزه بحمدالله المتعال در همه حالات و در هر زمان و مكاني خوانده مي شود و تقريباً همه افراد از زن و مرد، پير و جوان و حتّي اكثر کودکان ما آن را از حفظ مي خوانند دعای شريف «اللهم كن لوليک الحجة بن الحسن صلواتک عليه وعلى آبائه في هذه الساعة وفي كلّ ساعة ولياً وحافظاً و قائداً و ناصراً و دليلاً و عيناً حتّي تسكنه ارضک طوعاً و تمتعه فيها طويلاً» مي باشد.

دعايي عظيم الشأن با مضامين عالي و متقن و دربردارنده مفاهيم والا و آموزنده، و داراي پيام حيات بخش براي جهان بشريّت، در سايه سار ظهور پرنور و سرور يگانه دوران و جان جانان و قطب عالم امکان، صاحب العصر والزمان مهدي و منجي آل محمّد: حضرت حجه بن الحسن العسكري عجل الله تعالى فرجه الشريف.

مجموعه پيش رو، پژوهشي پيرامون اين دعای شريف است به همراه

مقدمه ای جامع پیرامون دعا و آداب و شرائط و آثار آن که به مناسبت ماه معظم شعبان، ماه دعا و انابه و عبودیت و انتظار همزمان با فرارسیدن میلاد مسعود، آخرین ذخیره الهی و مصلح عالم هستی حضرت بقیه الله الاعظم ارواحنا لتراب مقدمه الفداء، به همت محققین محترم مؤسسه الامام المهدي:، یادگار ماندگار دلداده و فدایی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، فقیه بزرگوار و محدث عالی مقدار، حضرت آیه الله العظمی آقای حاج سید محمد باقر موحد ابطحی اعلی الله مقامه، به شیفتگان و منتظران حضرتش ارائه می گردد.

امید است که این اثر، در شناساندن بیشتر و تثبیت فرهنگ مهدویت و انتظار برای جامعه ما مؤثر واقع شود و مرضی نظر کریمانه آقا و مولای مان قرار بگیرد و دعای خیر آن حضرت شامل حال همه خادمان و چاکران آستان ملک دربان آن امام همام گردد، إِنَّ الْهَدَايَا عَلَى مَقْدَارِ مُهْدِيهَا.

در پایان از همه عزیزانی که در مؤسسه الامام المهدي عليه السلام با تلاش خود، در تکمیل این کتاب همکاری نمودند به خصوص محقق محترم جناب آقای محمد باقر الحلو (ابوجعفر) دام توفیقه تقدیر به عمل می آوریم. و از مساعی مشکوره محقق و نویسنده توانا جناب حجه الاسلام و المسلمین آقای محمد ظریف دام تأییده که تحقیق و تدوین این مجموعه را بر عهده گرفتند سپاسگذاری می نمایم.

مدیریت مؤسسه الامام المهدي عليه السلام

لمؤسسها الراحل، آیه الله العظمی السید محمد باقر الموحد الابطحی؛

شعبان المعظم ۱۴۳۹ هـ - ق، اردیبهشت ماه ۱۳۹۷ هـ - ش

فصل اول: دعا: آداب، شرائط، آثار

اشاره

ص: ۷

یکی از ابواب رحمتی که خداوند تبارک و تعالی به روی بندگانش گشوده باب دعا است.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده اند: «الدُّعَاءُ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ»^(۱)؛ «دعا سرچشمه رحمت الهی است».

دعوت به دعا از طرف پروردگار لطفی است بزرگ و نعمتی است عظیم و سفره احسانی است که برای بندگان خود گسترانیده است.

امام زین العابدین علیه السلام در مناجات الذاکرین می فرماید: «وَمِنْ أَعْظَمِ النِّعَمِ عَلَيْنَا جَرِيَانُ ذِكْرِكَ عَلَيَّ أَلَسْنَا بِتَبَا وَ إِذْنِكَ لَنَا بِدُعَائِكَ»^(۲) «از بزرگترین نعمت های تو بر ما این است که ذکر و یاد تو بر زبان ما جاری است و اجازه فرموده ای تو را بخوانیم و دعا کنیم».

اهمیت و ارزش دعا

در اهمیت دعا و ارزش آن همین بس که خداوند متعال فرموده است: (قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ)^(۳)؛ «بگو پروردگار من به شما اعتنایی نمی کرد اگر دعای شما نبود».

ص: ۹

۱- . عیون الحکم: ص ۶۸، ح ۱۷۴۴، و در ضمن حدیثی رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده اند: «إِذَا أذنَ اللهُ لِلْعَبْدِ فِي الدُّعَاءِ فَتَحَ لَهُ بَابَ الرَّحْمَةِ». البحار: ج ۹۳، ص ۳۰۲.

۲- . بحار الأنوار: ج ۹۴، ص ۱۵۱.

۳- . سورة فرقان: آیه ۷۷.

و کسانی را که بدان بی اعتنا هستند تهدید نموده و فرموده است:

(إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَكِبُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ) (۱)؛ «آنانکه از عبادت و پرستش من - دعا کردن و مرا خواندن - تکبر ورزند به زودی با ذلت و خواری به دوزخ وارد شوند».

امام باقر علیه السلام فرموده اند: عبادت در این فرمایش پروردگار که فرموده: (إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَكِبُونَ عَنْ عِبَادَتِي...) دعا است. (۲)

روح عبادت و حقیقت بندگی اظهار نیاز و فقر و ذلت و مسکنت در پیشگاه ربوبی و درخواست از او است و لذا امام باقر علیه السلام فرموده اند: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ» (۳)؛ «برترین نوع عبادت دعا است».

و وقتی سدیر از آن حضرت سؤال کرد: کدام عبادت افضل است؟ فرمودند:

«مَا مِنْ شَيْءٍ أَفْضَلَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطَلَّبَ مِمَّا عِنْدَهُ وَ مَا أَحَدٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِمَّنْ يَشْتَكِبُ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ لَا يَسْأَلُ مَا عِنْدَهُ» (۴)؛ «نزد خداوند تبارک تعالی چیزی برتر از این نیست که از او درخواست شود و از آنچه نزد او است تقاضا شود و مبعوض ترین افراد نزد او کسی است که از عبادت او - یعنی دعا - تکبر ورزد و از کرم و لطف او درخواست نکند».

خداوند تبارک و تعالی به همان اندازه که نمی پسندد بندگانش نزد

ص: ۱۰

۱- .سوره غافر: آیه ۶۰.

۲- .کافی: ج ۲، ص ۴۶۶، ح ۱.

۳- .کافی: ج ۲، ص ۴۶۶، ح ۱.

۴- .کافی: ج ۲، ص ۴۶۶، ح ۲.

همنوعان خود اظهار نیاز کنند دوست دارد که نزد او اظهار نیاز نمایند.

امام صادق علیه السلام فرموده اند: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ كَرِهَ إِحْرَاقَ النَّاسِ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الْمَسْأَلَةِ وَ أَحَبَّ ذَلِكَ لِنَفْسِهِ» (۱)؛ «خداوند تبارک و تعالی دوست ندارد که بنده او نزد بنده دیگرش التماس کند و چیزی بخواهد ولی این را نسبت به خودش می پسندد و دوست دارد که از او بخواهند و اصرار کنند».

و علت آن روشن است، از مردم درخواست کردن باعث ذلت و خواری و سرافکنندگی است ولی از خدا درخواست کردن مایه عزت و افتخار است.

دعا بهترین وسیله تقرب است

اشاره

امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده اند: «التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ بِالْمَسْأَلَةِ وَ إِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا» (۲)؛ «اگر می خواهی نزد خداوند تقرب پیدا کنی و کسب آبرو نمایی وسیله اش گدایی و اظهار نیازمندی است و نزد مردم به ترک آن است» کسی که از مردم چیزی نخواهد نزد آنها عزیز است.

امام صادق علیه السلام می فرماید: «عَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ فَإِنَّكُمْ لَا تَقَرَّبُونَ بِمِثْلِهِ» (۳)؛ «بر شما باد به دعا کردن، زیرا آنگونه که به وسیله دعا تقرب پیدا می کنید با هیچ عبادتی تقرب پیدا نمی کنید».

ص: ۱۱

۱- . کافی: ج ۲، ص ۴۷۵، ح ۴.

۲- . عیون الحکم: ص ۵۴، ح ۱۳۹۴.

۳- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۶.

دعا محبوب ترین عمل نزد پروردگار است.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده اند: «أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ»^(۱)؛ «نزد خداوند تبارک و تعالی محبوب ترین کار در روی زمین دعا کردن است».

دعا رمز موفقیت است.

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید: «الدُّعَاءُ مَفَاتِيحُ النَّجَاحِ وَ مَقَالِيدُ الْفَلَاحِ»^(۲)؛ «دعا کلید کامیابی و موفقیت و رستگاری است».

دعا سلاح انبیاء است.

حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام به اصحاب خود می فرمود: «عَلَيْكُمْ بِسِلَاحِ الْأَنْبِيَاءِ، فَقِيلَ: وَ مَا سِلَاحُ الْأَنْبِيَاءِ؟ قَالَ: الدُّعَاءُ»^(۳)؛ «بر شما باد به سلاح انبیاء (یعنی خود را در برابر هجوم ناملازمات زندگی و مشکلات به سلاح پیامبران مجهز کنید) عرض کردند: سلاح پیامبران چه بوده است؟ فرمودند: دعا».

دعا سپر مؤمن است.

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید: «الدُّعَاءُ تُؤَسُّ الْمُؤْمِنَ»^(۴)؛ «دعا سپر مؤمن است» یعنی خود را به وسیله آن از حوادث ناگوار حفظ می کند.

ص: ۱۲

۱- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۸.

۲- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۸، ح ۲.

۳- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۸، ح ۵.

۴- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۸، ح ۴.

در ضمن حدیث دیگری می فرماید: «ادْفَعُوا أَمْوَاجَ الْبَلَاءِ عَنْكُمْ بِالْدُّعَاءِ قَبْلَ وُرُودِ الْبَلَاءِ»^(۱)؛ «امواج بلا را به وسیله دعا پیش از آنکه به شما برسد از خود دور کنید».

دعا وسیله دفع بلا و رفع آن است.

حضرت موسی بن جعفر علیه السلام می فرماید: «عَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ لِلَّهِ وَالطَّلَبَ إِلَى اللَّهِ يَزِيدُ الْبَلَاءَ وَقَدْ قُدِّرَ وَقُضِيَ وَ لَمْ يَتَّقِ إِلَّا إِمْضَاؤَهُ»^(۲)؛ «بر شما باد به دعا کردن، زیرا دعا و روی آوردن به درگاه پروردگار بلایی را که مقدر شده و حکم بدان گردیده و فقط اجرای آن باقی مانده برمی گرداند».

امام صادق علیه السلام می فرماید: «إِنَّ الدُّعَاءَ يَزِيدُ الْقَضَاءَ وَقَدْ نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ وَقَدْ أُبْرِمَ إِبْرَامًا»^(۳)؛ «دعا فرمان آسمانی را باز می گرداند اگر چه مسجل شده باشد».

حضرت علی بن الحسین علیه السلام می فرمود: «الدُّعَاءُ يَدْفَعُ الْبَلَاءَ النَّازِلَ وَ مَا لَمْ يَنْزِلْ»^(۴)؛ «دعا بلایی را که نازل شده و بلایی را که هنوز نازل نشده برطرف می نماید».

ص: ۱۳

۱- . خصال: ج ۲، ص ۶۲۱.

۲- . کافی: ج ۲، ص ۴۷۰، ح ۸.

۳- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۹، ح ۳.

۴- . کافی: ج ۲، ص ۴۶۹، ح ۵.

در باب دعا مطالب فراوانی مورد بحث و گفتگو قرار می گیرد، یکی از آن مطالب پیرامون آداب و شرایط دعا است.

تعمیم دعا

از آداب دعا تعمیم دعا و عمومیت دادن آن است، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده اند: «إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُعَمِّمْ (۱)»؛ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ (۲)؛ «هنگامی که یکی از شما دعا می کند آن را عمومیت دهد (یعنی سعی کند دعای او دیگران را نیز شامل شود) زیرا این گونه دعا کردن زودتر آدمی را به مقصود می رساند و مستجاب می شود». روش خود اهل بیت: نیز چنین بوده است. برای نمونه می توان به این دعای معروف و مشهور که خواندن آن، در ماه مبارک رمضان بعد از هر فریضه توصیه شده است، اشاره نمود:

اللَّهُمَّ ادْخِلْ عَلَيَّ أَهْلَ الْقُبُورِ، السُّرُورَ اللَّهُمَّ اغْنِ كُلَّ فَقِيرٍ، اللَّهُمَّ اشْبِعْ كُلَّ جَائِعٍ، اللَّهُمَّ اكْسُ كُلَّ عَزِيَانٍ، اللَّهُمَّ اقْضِ دَيْنَ كُلِّ مَدِينٍ، اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنَّا

ص: ۱۴

۱- «فَلْيُعَمِّمْ» خ.

۲- . عده الداعي: ۱۵۷. کافی: ج ۲، ص ۴۸۷.

كُلِّ مَكْرُوبٍ، اللَّهُمَّ رُدِّ كُلَّ غَرِيبٍ، اللَّهُمَّ فُكِّ كُلَّ أَسِيرٍ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ كُلَّ فَاسِدٍ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ،
اللَّهُمَّ سُدِّ فَقْرَنَا بِغِنَاكَ، اللَّهُمَّ عَيِّرْ سُوءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِكَ، اللَّهُمَّ اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَ أَعِنَّا مِنَ الْفَقْرِ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

ای خدا تو بر اهل قبور نشاط و شور عطا کن. خدایا هر فقیر را بی نیاز گردان. خدایا هر گرسنه را سیر گردان. خدایا هر برهنه را لباس ببوشان. خدای دین هر مدیونی را ادا فرما. خدایا هر غمگینی را دلشاد ساز. خدایا هر غریبی را به وطن باز رسان. خدایا هر اسیری را آزاد گردان. خدایا مفسد امور مسلمانان را اصلاح فرما. خدای هر مریضی را شفا عنایت کن. خدای به غنای خود جلو فقر ما را ببند. خدایا بدی های حال ما را به خوبی صفات خودت تغییر ده. خدایا دین ما را ادا فرما و فقر ما را بدل به غنا و بی نیازی گردان که تو ای خدا بر هر چیز توانایی.

دعا برای عموم و دیگران سبب جلب رحمت الهی و آرزش گناهان دعا کننده می شود.

دعایی برای همه مخلوقات

اشاره

دعایی که دیگران را نیز شامل شود فضیلت بیشتری دارد، و ما از اینجا به فضیلت دعا کردن برای ظهور حضرت مهدی علیه السلام پی می بریم زیرا دعا برای فرج و ظهور امام عصر علیه السلام دعایی است عام و فراگیر، که ماهی های دریا تا ساکنان آسمان از آن بهره مند می شوند.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده اند: «يَفْرُحُ بِخُرُوجِهِ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ وَ

سُكَّانِهَا»^(۱)؛ «اهل آسمان و ساکنان آن با ظهور آن حضرت شادمان می گردند».

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «يَفْرُحُ بِهِ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلُ الْأَرْضِ وَالطَّيْرُ فِي الْهَوَاءِ وَالْحَيْتَانُ فِي الْبَحْرِ»^(۲)؛ «اهل آسمان و زمین، پرندگان و چرندگان و حتی ماهیان دریا به ظهور آن حضرت خوشحال می شوند».

امروز هیچ دعایی به مانند دعا برای فرج و ظهور امام زمان فائده اش عام نیست.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای برافراشته شدن پرچم توحید و سرنگونی پرچم کفر و نفاق در سرتاسر عالم.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای عزت اسلام و مسلمین در سراسر جهان.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای تحقق عدل و عدالت و گسترش آن در همه گیتی.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای برقراری حق و از بین رفتن باطل.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای نجات همه مستضعفان و محرومان و ستمدیدگان و مظلومان عالم.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای نابودی همه ظالمان و ستمگران و زورگویان و دشمنان بشریت.

ص: ۱۶

۱- غیبت نعمانی: ص ۲۱۴، ح ۲. بحار الأنوار: ج ۵۱، ص ۳۹، ح ۱۹.

۲- الملاحم والفتن: ص ۲۸۱.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای تحقق آمال و آرزوی همه انبیاء و اولیاء الهی.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای برطرف شدن ظلمت و تاریکی از کره خاکی و پر شدن آن از نور و روشنایی.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای فراهم شدن رفاه و آسایش و امنیت برای همه به معنای واقعی کلمه.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای رها شدن از اسارت هوا و هوس و رسیدن به آزادی کامل در پرتو ایمان به خدا.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای رشد و کمال انسان ها و برطرف شدن موانع رشد.

دعا برای ظهور امام عصر علیه السلام یعنی دعا برای توسعه علم و دانش و از بین رفتن جهل و نادانی.

دعا برای تعجیل فرج یعنی دعا برای یافتن حیات طیبه.

دعا برای تعجیل فرج یعنی دعا برای برقراری حکومتی که در طول تاریخ بشریت بی سابقه و بی نظیر است، حکومتی واحد در سراسر دنیا بر اساس توحید و یکتاپرستی و بر اساس تقوا و فضیلت.

دعا برای تعجیل فرج یعنی دعا برای خشنودی امام عصر علیه السلام و خلاص شدن آن حضرت از زندان غیبت.

دعا برای تعجیل فرج یعنی دعا برای به بار نشستن و به ثمر رسیدن درختی که انبیاء و اولیاء آن را با خون خود آبیاری نمودند.

دعا برای تعجیل فرج یعنی دعا برای سامان بخشیدن به وضع نابسامان جامعه بشری.

دعا در غیاب مومنین

یکی دیگر از آداب دعا، دعا کردن برای مؤمنین در غیاب آنها است.

مرحوم کلینی از علی بن ابراهیم و او از پدرش نقل کرده است که گفت:

عبدالله بن جنذب را در عرفات دیدم دست ها را به سوی آسمان بالا برده و اشک از دیدگانش جاری بود و دعا می کرد و سوز و حال عجیبی داشت. وقتی مردم پراکنده شدند به او گفتم: هیچ موقفی را بهتر از موقف تو ندیدم.

گفت: به خدا قسم جز برای برادران دینی ام دعا نکردم.

گفتم: چرا برای خودت دعا نکردی؟

گفت: از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام شنیدم که فرمود: «مَنْ دَعَا لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْعُيُوبِ نُودِيَ مِنَ الْعَرْشِ وَ لَكَ مِائَةٌ أَلْفٍ ضِعْفٍ مِثْلَهُ»^(۱)؛ «کسی که برای برادر دینی خود در غیاب او دعا کند، از عرش الهی ندایی رسد که: برای تو است صد هزار برابر آنچه برای او دعا کردی»؛ و من دوست نداشتم که «صد هزار» تضمین شده را، با «یکی» که نمی دانم مستجاب می شود یا نه، عوض کنم.

امام مجتبی علیه السلام فرموده اند: شب جمعه ای مادرم حضرت زهرا علیها السلام را دیدم که برای همسایگان دعا کرد و برای خود دعا ننمود، عرض کردم:

ص: ۱۸

چرا برای خود دعا نکردید؟ فرمود: «الجار ثم الدار»^(۱)؛ «پسرم اوّل همسایه سپس خانه».

اسماء نقل می کند: در لحظات پایانی عمر حضرت زهرا علیها السلام دیدم آن بزرگ بانوی اسلام ابتدا غسل کرد و لباسها را عوض نمود سپس رو به قبله نشست و دست ها را به سوی آسمان بالا برد و این گونه دعا کرد: «الهی و سیدی أسألك بالذین اضیظفیتهم و ببکاء و لیدی فی مفارقتی أن تغفر لعصاه شیعتی و شیعه ذریتی»^(۲)؛ «ای خدای من و ای معبود من، از تو می خواهم به حقّ برگزیدگان و به اشک چشم فرزندانم در مفارقت من که گنهکاران شیعه را بیامرزی».

اگر از آداب دعا، دعا کردن در غیاب مؤمنین است و آن همه فضیلت دارد، کدام مؤمن عزیزتر از حجت خدا حضرت مهدی علیه السلام است، دعا کردن برای آن حضرت که سرور و سالار همه مؤمنان و امام و پیشوای ایشان است بدون تردید فضیلت بیشتری خواهد داشت.

فضیلت دعا برای تعجیل فرج و ظهور امام عصر علیه السلام

اشاره

از وظایف مسلم و قطعی شیعه در دوران غیبت امام عصر علیه السلام دعا کردن برای ظهور آن حضرت است.

وقتی از امام هادی علیه السلام سؤال می کنند: وظیفه شیعیان شما در دوران غیبت چیست؟

ص: ۱۹

۱- . علل الشرایع: ج ۱، ص ۱۸۲.

۲- . الصحیفه الفاطمیة الجامعه: ص ۷۴ دعاء ۵۲.

می فرماید: «عَلَيْكُمْ بِالْذُّعَاءِ وَانْتِظَارِ الْفَرَجِ»^(۱)؛ «بر شما باد به دعا کردن و انتظار فرج».

و با آنکه روایات فراوانی در این زمینه به ما رسیده ولی اگر نبود جز فرمایش خود امام عصر علیه السلام که در توقیع مبارکش فرموده است: «أَكْثَرُوا الذُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ»^(۲)؛ «برای تعجیل فرج زیاد دعا کنید» بر ما لازم بود که اهمیت بیشتری به این مسأله مهم و حیاتی دهیم و این دعا را در رأس دعاهای خود قرار دهیم.

اهل ولا چو روی به سوی خدا کنند

اول به جان گمشده خود دعا کنند

این دعا از اهمّیت ویژه ای برخوردار است، هیچ دعایی به مانند این دعا امید دهنده و شور و نشاط آفرین نیست.

درباره فواید این دعا، عالم بزرگوار مرحوم آیه الله سید محمد تقی موسوی اصفهانی «فقیه احمدآبادی» در کتابی که به فرمان مطاع امام عصر علیه السلام نوشته است^(۳) صد و ده فائده ذکر نموده است، این کتاب به حق کتابی است که در موضوع خودش بی نظیر است و تا کنون کتابی به

ص: ۲۰

۱- بحار الأنوار: ج ۹۵، ص ۳۳۶.

۲- بحار الأنوار: ج ۵۲، ص ۹۲.

۳- این کتاب که نام آن را هم وجود مقدّس امام عصر علیه السلام انتخاب کرده و فرموده اند: اسمش را بگذار «مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم» در سال ۱۴۲۸ هـ- با اشراف سبط بزرگوارشان مرحوم آیه الله آقای حاج سید محمد باقر موحد ابطحی قدّس سرهما در مؤسسه الإمام المهدي علیه السلام پس از تحقیق و اضافات در ۲ مجلد به چاپ رسیده است.

جامعیت آن نوشته نشده است، بسیار محکم و مستدل و تحقیق شده این مسأله را مورد بررسی قرار داده و خدمتی شایان به مکتب مهدویت فرموده است.

علامت انتظار

در بخشی از این کتاب شریف آمده است: دعا کردن برای تعجیل فرج علامت انتظار شخص است، کسی که منتظر وقوع مطلبی است برای تحقق آن هرگونه سعی و تلاش می کند و در هر حالی دست به دعا دارد، شما اگر منتظر مسافر عزیزی باشید چه حالی خواهید داشت، مخصوصاً اگر در آمدن او تأخیر شده باشد، آیا آرام می نشینید؟ آیا بی تفاوت می مانید؟ آیا هیچ عکس العملی از خود نشان نمی دهید؟ یا از تمام امکانات خود استفاده می کنید و آنچه در توان دارید به کار می گیرید و از آن جمله همواره از خدا تقاضای آمدن او را دارید و برایش دعا می کنید.

علامت دوستی و محبت

در قسمت دیگری از کتاب آمده است: دعا کردن برای تعجیل فرج علامت محبت و دوستی شخص است.

محبت امام عصر علیه السلام شرعاً و عقلاً بر همه واجب است،

شرعاً واجب است زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله آن را اجر و پاداش رسالت خویش قرار داده و فرموده است: (قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى) (۱) «اجر و پاداشی برای رسالت خویش جز مودت و دوستی

ص: ۲۱

خویشاوندانم از شما نمی خواهم» و آن را اصل و اساس اسلام معرّفی نموده و فرموده است: «لِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَ أَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ» (۱)، «برای هر چیزی پایه و اساسی است، پایه و اساس اسلام درستی ما اهل بیت است»؛

و عقلاً واجب است زیرا عقل حکم می کند به اینکه هر کس به تو احسانی نمود او را دوست داشته باش و این فطری انسان و در سرشت هر کسی است.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده اند: «جُبِلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا» (۲)؛ «دلها بر دوستی کسی که به آنها احسان کند سرشته شده اند».

چه کسی در عالم وجود لطف و احسانش بر من بیشتر از امام زمان علیه السلام است، هر احسانی که به من خدا نموده و می نماید و هر نعمتی که به من مرحمت کرده، به طفیل وجود آن سرور است، او واسطه فیض الهی و باب رحمت پروردگار و مظهر لطف و عنایت او است. به دست با برکت آن حضرت فیض الهی در عالم منتشر می شود، وجود ما به برکت وجود آن حضرت است، حیات ما بستگی به حیات آن بزرگوار دارد، هر خیری که به ما برسد از ناحیه او می رسد و هر شرّی که از ما دفع شود به عنایت او دفع می شود.

اگر سایه لطف و احسان او بر سر ما نباشد هرگز دشمن به ما امان نخواهد داد، او تکیه گاه ما است، او یار و مددکار ما است، او پناه ما و فریادرس ما است، او از خود ما به ما مهربان تر است، ما همواره مدیون محبت های بی شائبه او هستیم.

ص: ۲۲

۱- . کافی: ج ۲، ص ۴۶، ح ۲.

۲- . تحف العقول: ص ۳۷.

عقل کلّ و هادی سبیل رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرموده اند: «مَنْ أَتَىٰ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافَتْهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَادْعُوا لَهُ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ»^(۱)؛ «هرگاه کسی خیری به شما رسانید و احسانی به شما نمود سعی کنید به او پاداش دهید، اگر قدرت نداشتید جبران کنید لا اقل در عوض احسان او برایش دعا کنید و آن قدر دعا کنید که مطمئن شوید پاداش احسان او شده است».

ما هرگز نمی توانیم در برابر احسان امام زمان علیه السلام احسانی به او بنماییم، ما سراسر فقر و نیاز و او از ما بی نیاز است، ما هرگز نمی توانیم جبران الطاف او را بنماییم، لا اقل به این وظیفه انسانی و وجدانی و اخلاقی که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده عمل کنیم یعنی برای آن حضرت دعا کنیم، این کمترین کاری است که ما می توانیم درباره آن حضرت انجام دهیم.

این توقع و انتظاری است که امام زمان علیه السلام از دوستان و شیعیان خود دارد.

راستی اگر یکی از دوستان شما گرفتار باشد برای نجات او دعا نمی کنید؟ امروز امام زمان ما گرفتار غیبت است.

یا اگر یکی از دوستان شما در زندان باشد برای خلاصی او دعا نمی کنید؟ امروز مولای ما در زندان غیبت است.

یا اگر یکی از دوستان شما آواره شده باشد برای بازگشت او به وطن دعا نمی کنید؟

امروز حجت خدا آواره بیابان ها است.

ص: ۲۳

ای عاشقان برای ظهورم دعا کنید

روز و شبان به سوی خدا التجا کنید

زندان غم مرا به اسارت کشیده است

ای دوستان مرا ز اسارت رها کنید

از من در این زمانه نباشد غریب تر

از بهر این غریب زمانه دعا کنید

دعا کردن برای تعجیل فرج نصرت و یاری امام عصر علیه السلام است.

غربت امام عصر علیه السلام

او مانند جدّ مظلومش امام حسین علیه السلام بی یار و یاور است اگر ندای «هل من ناصر» امام حسین علیه السلام در آن روز بی پاسخ ماند و کسی به ندای غربت آن حضرت جواب نداد، فریاد مظلومانه امام زمان علیه السلام بیش از ۱۱۸۰ سال است فضای عالم را پر کرده و بی پاسخ مانده است. و در طول این مدّت هنوز ۳۱۳ یار مخلص برای آن غریب فراهم نگردیده است.

مرحوم صاحب «مکیال» این عالم دل سوخته درد آشنا به این نکته اشاره نموده و فرموده است:

«فَانظُرْ أَيُّهَا الْعَاقِلُ، كَيْفَ طَالَ السَّنُونَ وَمَضَى الْأَعْوَامَ وَلَمْ تَجْتَمِعْ هَذِهِ الْعِدَّةُ لِلْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَهَذَا أَقْوَى شَاهِدٍ عَلَى قَلْبِ أَنْصَارِهِ وَغُرَبْتِهِ»؛ «نگاه کن چگونه سال های غیبت او طولانی شد و سالیان فراوانی گذشت اما هنوز

این تعداد یار و یاور برای امام علیه السلام جمع نشده است، این خود قوی ترین دلیل و شاهد بر کمی یاران او و غربت آن حضرت است.»

«هو روحی فداه غریب، فیا عباد الله أعینوه و یا عباد الله انصروه»^(۱)؛ «او که فدایش شوم غریب است، پس ای بندگان خدا او را کمک کنید، و ای بندگان خدا او را یاری کنید».

آنانکه غربت امام خود را بیشتر درک می کنند برای ظهور آن حضرت بیشتر دعا می کنند.

این دعا باعث زدودن غم ها و غصه ها از قلب غمدیده امام عصر علیه السلام می شود.

رهایی یافتن از فتنه ها و هلاکت ها

دعا کردن برای تعجیل فرج و ظهور امام عصر علیه السلام باعث نجات از هلاکت ها و رهایی یافتن از فتنه ها در آخر الزمان است. دوران غیبت دوران بروز فتنه ها و شبهه ها و تردیدها و ارتدادها است، دوران حیرت و ضلالت است.

امام باقر علیه السلام فرموده اند: «إِنَّهُ لَمَّا بُدِّدَ مِنْ أَنْ يَكُونَ فِتْنَةً يَسْقُطُ فِيهَا كُلُّ بَطَانَةٍ وَوَلِيَجِهِ حَتَّى يَسْقُطَ فِيهَا مَنْ يَشُقُّ الشَّعْرَ بِشَعْرَتَيْنِ»^(۲)؛ «ناگزیر فتنه ای به پا شود و آزمایشی پیش آید که خواص و آنانکه محرم رازند در آن سقوط کنند حتی کسانی که از نظر دقت مو را دو نیمه می کنند و موشکافند در آن سقوط کنند».

ص: ۲۵

۱- . مکیال المکارم: ج ۱، ص ۱۲۵.

۲- . کافی: ج ۱، ص ۳۷۰، ح ۵.

دوران غیبت دوران غربال شدن است و از این غربال افراد زیادی به بیرون ریخته شوند.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «لَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ أَنْ يُمَحَّصُوا وَيُمَيَّزُوا وَيُعْرَبَلُوا وَيُسَدَّ تَخْرُجُ فِي الْعُرْبَالِ خَلْقٌ كَثِيرٌ»^(۱)؛ «مردم به ناچار باید بازرسی شوند و در بوته امتحان قرار گیرند و غربال شوند، و از غربال افراد زیادی بیرون ریزند».

احمد بن اسحاق به امام عسکری علیه السلام عرض کرد: آیا غیبت آخرین حجت الهی طولانی خواهد شد؟ امام علیه السلام فرمودند: «إِي وَرَبِّي حَتَّى يَزُجَعَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ أَكْثَرُ الْقَائِلِينَ بِهِ»^(۲)؛ «آری به پروردگارم سوگند، تا آنکه برمی گردند از این امر - یعنی ولایت و امامت اهل بیت: - بسیاری از کسانی که قائل به آن بوده اند».

و راه‌هایی از این فتنه‌ها و هلاکت‌ها را به احمد بن اسحاق نشان دادند و فرمودند: «وَ اللَّهُ لَيَغِيْبَنَّ عَيْبَهُ لَا يَنْجُو مِنَ الْهَلَاكَةِ فِيهَا إِلَّا مَنْ تَبَتَّهُ اللَّهُ عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ وَ وَفَّقَهُ لِلدُّعَاءِ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ»^(۳)؛ «به خدا سوگند غیبتی خواهد داشت که در آن نجات پیدا نمی‌کند از هلاکت مگر آنکه خداوند او را بر امامت آن حضرت ثابت بدارد و توفیق دهد تا برای فرج و ظهور آن حضرت دعا کند».

آنانکه تلخی دوران غیبت را بیشتر چشیده‌اند و خواهان رهایی از آن تلخی‌ها هستند بیشتر دعا می‌کنند.

ص: ۲۶

۱- . کافی: ج ۱، ص ۳۷۰، ح ۲.

۲- . بحار الأنوار: ج ۵۲، ص ۲۴.

۳- . اعلام الوری: ج ۲، ص ۲۴۸.

دعا کردن برای تعجیل فرج سیره ائمه طاهرين: بوده است، آنها برای این مطلب مهم دعا می کرده اند و تعجیل فرج را از خداوند تبارک و تعالی درخواست می نموده اند.

مدائنی گوید: در محضر امام صادق علیه السلام بودم. حضرت نماز ظهر را بجا آوردند، آنگاه دستهای مبارک را بالا بردند و دعا نمودند: «أَيُّ سَامِعٍ كُلِّ صَوْتٍ أَيْ جَامِعٍ كُلِّ فَوْتٍ أَيْ بَارِيٍّ كُلِّ نَفْسٍ بَعْدَ الْمَوْتِ...».

عرض کردم: برای چه کسی دعا کردید؟

فرمود: «دَعَوْتُ لِنُورِ آلِ مُحَمَّدٍ...»؛ «برای نور آل محمد: و آن کسی که به امر خدا از دشمنان انتقام می گیرد دعا کردم». (۱)

یحیی نوفلی گوید: در بغداد، محضر مبارک امام کاظم حضرت موسی بن جعفر علیه السلام بودم، حضرت بعد از نماز عصر دستها را به طرف آسمان بالا برد و دعا نمود: «أَنْتَ اللَّهُ لَمَّا إِلَهُ إِلَّا أَنْتَ الْمَأْوَلُ وَالْمَاخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَمَّا إِلَهُ إِلَّا أَنْتَ...».

سؤال کردم برای چه کسی دعا کردید؟

ص: ۲۷

۱- . فلاح السائل: ص ۱۷۰. بحار الانوار: ج ۸۶، ص ۶۲، ح ۱. امام صادق علیه السلام فرموده اند: از حقوق ما بر شیعیان ما این است که بعد از نماز واجب دست به چانه بگیرند و سه مرتبه بگویند: «یا رَبِّ مُحَمَّدٍ عَجَلِ فَرَجِ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، یا رَبِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ احْفَظْ غَيْبَهُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، یا رَبِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ انتقم لابنه مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ» مکمال المکارم: ج ۲، ص ۷، ح ۱۰۴۸. صحیفه صادقیه: دعاء ۱۰۷۷.

فرمود: «ذَلِكَ الْمَهْدِيُّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ»؛ «برای مهدی آل محمد علیه السلام دعا کردم».(۱)

از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام روایت شده است که هنگام شنیدن لقب خاص امام عصر علیه السلام از جا برخاستند، دستهای مبارک را بر روی سر نهادند و برای تعجیل فرج دعا نمودند با این لفظ «اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ، وَ سَيِّئِلْ مَخْرَجَهُ».(۲)

یونس بن عبد الرحمان از حضرت رضا علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت امر می فرمودند به دعا کردن برای حضرت حجت علیه السلام و دعای آن حضرت این بود: «اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اذْفَعْ عَنِّيكَ وَ خَلِيفَتِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَيَّ خَلْقِكَ...»، «خداوندا بر محمد و آل محمد درود فرست و از ولایت و جانشینت و حجتت بر خلق... حمایت کن...».(۳)

و ما به پیروی از امامان خود که مقتدای ما هستند باید با قلبی سرشار از امید برای امام زمان و ظهور باشکوه شان دعا کنیم و در این امر مهم و حیاتی کوتاهی ننماییم.

ص: ۲۸

-
- ۱- . فلاح السائل: ص ۲۰۰.
  - ۲- . الزام الناصب: ج ۱، ص ۲۴۹.
  - ۳- . جمال الاسبوع: ۵۱۳، بحار الأنوار: ۹۲/۳۳۲ ح ۵.

فصل دوم : پژوهشی پیرامون دعای اللهم کن لولیک ...

اشاره

ص: ۲۹

دعای «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ»

یکی از دعاهای معروف و مشهور که در محافل و مجالس و نمازها و تعقیبات خوانده می شود دعای «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ» می باشد.

مرحوم شیخ عباس قمی در کتاب شریف «مفاتیح الجنان» این دعا را در اعمال شب بیست و سوم ماه رمضان آورده است، می نویسد:

روایت کرده محمد بن عیسی به سند خود از صالحین: که فرمودند: مکرر می کنی در شب بیست و سوم از ماه رمضان این دعا را در حال سجود و قیام و قعود و بر هر حالی که هستی در تمام ماه و هر چه ممکنت شود و هر زمانی که حاضر شود تو را یعنی یادت بیاید این دعا، در روزگار حیات.

می گویی بعد از ستایش کردن حق تعالی به بزرگواری و فرستادن صلوات بر پیغمبر صلی الله علیه و آله :

«اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (وبه جای فلان بن فلان بگو: اَلْحَجَّهٖ بِنِ الْحَسَنِ) صِلْ لَوْلَا تُكَ عَلَيَّهِ وَ عَلَيَّ آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا وَ نَاصِرًا وَ دَلِيلاً وَ عَيْنًا حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَ تُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا» (۱)

و در کتاب منازل الآخرة می فرماید:

«واعلم أنَّ العلماء قد ذكروا في كتبهم أنَّ من تكاليف العباد في زمن الغيبة

ص: ۳۱

الدعاء لصاحب الزمان عليه السلام ومن جمله تلك الأدعية الواردة تقول دائماً بعد تمجيد الله تعالى والصلاة على النبي الأكرم وآله: اللَّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ...؛ «بدان علماء در کتابهای خود ذکر کرده اند که از تکالیف بندگان در زمان غیبت دعا برای حضرت صاحب الزمان علیه السلام است و از جمله دعاهایی که وارد شده این دعا است که بعد از تمجید خداوند تبارک و تعالی و صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد: می گویی: اللَّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ...» (۱).

ترجمه دعا

«اللَّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ الْحَجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ صَلَواتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُسَكِّنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتَمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا».

خداوندا برای ولایت حجه بن الحسن - که درود تو بر او و پدران بزرگوارش باد - در این زمان و در هر وقت و زمانی سرپرست، نگهدار، پیشوا، یار، راهنما و دیده بان باش تا آنکه او را بر روی زمین با میل و رغبت ساکن گردانی و برای مدتی طولانی بهره مند نمایی.

توضیح فقرات دعا

* «اللَّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ...»

یعنی خداوندا بوده باش برای ولایت امام زمان علیه السلام ،

در ضمن دعاهای دیگر شبیه این عبارت آمده است، مثلاً در ضمن دعای استخاره به درگاه ربوبی عرض می کنیم: «... کن لی ولا تکن علی»

ص: ۳۲

یعنی به نفع من باش و به ضرر من مباش.

«لام» در کلمه «لُولِیکَ» از نظر ادبیات عرب برای کمک و معاضدت و همراهی و همیاری می باشد.

* ولیاً

«ولی» در معانی مختلفی به کار می رود، یکی از معانی آن یار است و در اینجا مناسب نیست چون بعد از آن کلمه «ناصرأ» ذکر شده است، بلکه مناسب این است که گفته شود در اینجا به معنای سرپرست و تدبیر کننده امور به کار رفته است. مانند این آیه شریفه که می فرماید: (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيْرٍ) (۱)؛ «برای شما جز خدا سرپرستی و یاری نیست» از کلمه «نصیر» که در آیه ذکر شده معلوم می شود که «ولی» به معنای متولّی امر است.

* حافظاً

حفظ در معانی مختلفی به کار رفته است، یکی از معانی آن به خاطر سپردن است برخلاف نسیان که به معنای از خاطر بردن و فراموشی است، یکی از معانی آن مراعات کردن است و معنای مناسب در اینجا نگهداری نمودن است.

«حفظ الشيء» یعنی آن چیز را از تلف شدن نگهداشت، «حَفِظَهُ اللَّهُ» یعنی خداوند او را نگهداری کند و اجازه ندهد به او آسیبی رسد. و در آیه شریفه آمده است (فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) (۲)؛ «او بهترین نگهدارنده و مهربان تر از همه مهربان ها است».

ص: ۳۳

۱- . سورة بقره، آیه ۱۰۷.

۲- . سورة يوسف: آیه ۶۴.

قائد به معنای پیشوا و زمامدار است کسی که پیشاپیش دیگران حرکت می کند و آنها را به همراه خود می برد، به فرمانده گروهان یا گردان لشکر قائد گفته می شود.

نَصِير و نصرت به معنای یاری و معاونت است و خداوند (نِعَمَ الْمَوْلَى وَنِعَمَ النَّصِيرِ) (۱) است، بهترین یار و مددکار است و فرموده است: (وَإِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ) (۲)؛ «اگر خدا شما را یاری نماید و یاور شما باشد هیچ کس بر شما چیره نمی شود». و فرموده است: (وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا) (۳)؛ «خداوند از جهت سرپرستی و یاری بس است و کفایت می کند».

دلیل صیغه مبالغه است مثل علیم و قدیر از عالم و قادر به معنای راهنما.

دَلَالَه: مصدر است مثل أماره، یعنی آنچه را که بوسیله آن شناسایی چیزی حاصل می شود مثل الفاظ که بوسیله آنها شناسایی معانی حاصل می شود.

الدال: کسی یا چیزی است که از او دلالت حاصل می شود و بدست می آید.

۱- . سورة انفال: آية ۴۰.

۲- . سورة آل عمران: آية ۱۶۰.

۳- . سورة نساء: آية ۴۵.

برای عین معانی مختلفی ذکر کرده اند، به معنای چشم، عضوی که به وسیله آن دیدن حاصل می شود، به معنای چشمه آب، به معنای شریف قوم و ...

در اینجا معنای مناسب مراقب و نگهبان و دیده بان است، یعنی او را مورد نظر خویش قرار بده.

* حتی تسکنه أرضک طوعاً

تا آنکه او را با رضایت و میل در حالی که مبسوط الید است و در اختیار و فرمان تو می باشد بر روی زمین ساکن گردانی. و آن روزی است که (تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ) (۱)؛ «زمین به زمین دیگر دگرگون می شود».

در تفسیر آن گفته اند: «ومن نسل علی القائم المهدی الذی یدل الأرض غیر الأرض» (۲)؛ «از نسل مبارک امیرالمؤمنین علیه السلام آن قیام کننده یعنی حضرت مهدی علیه السلام است که زمین را به زمین دیگری دگرگون خواهد ساخت».

زمین مرده را احیا خواهد نمود، زمینی که با کفر اهل آن مرده است با از بین بردن کفر و ریشه کن ساختن آن زنده می گرداند.

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه شریفه (اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) (۳)؛ «بدانید که خداوند زمین را زنده می گرداند بعد از مردن آن» فرمودند: مقصود از «مردن زمین» کفر اهل آن است چون کافر حکم

ص: ۳۵

۱- . سورة ابراهيم: آیه ۴۸

۲- . غیبت نعمانی: ص ۱۶۴.

۳- [۲]. سورة حدید: آیه ۱۷.

میت را دارد، خداوند به وسیله قائم ما اهل بیت: آن را زنده می گرداند، یعنی به زمین و اهل زمین پس از مردن آن حیات تازه می بخشد. (۱)

او زمینی را که با بیدادگری حیات خود را از دست داده با دادگری زنده می گرداند.

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه مذکور فرمودند: «یحييها بعدل القائم عليه السلام بعد موتها بجور أئمة الظلم و الضلال» (۲)؛ «زمین را با عدل امام قائم علیه السلام زنده می گرداند بعد از آنکه با ظلم و ستم پیشوایان ظلم و ضلالت مرده باشد».

حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در تفسیر این آیه فرمودند: «مقصود زنده شدن زمن با قطرات باران نیست، بلکه مقصود این است که خداوند مردانی را بر می انگیزد و آن ها عدل را زنده می سازند و با احیای عدل زمین حیات خواهد یافت» (۳).

و او بر کسانی که در زمین به استضعاف کشده شده اند منت خواهد گذاشت و آنان را پیشوای مردم قرار خواهد داد.

امیرالمؤمنین در تفسیر آیه شریفه (و نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ) (۴) فرموده اند: «مقصود از مستضعفین ما هستیم، خداوند مهدی ما را خواهد رسانید و او عزت ما را ظاهر خواهد ساخت و دشمنان ما را خوار و ذلیل خواهد نمود» (۵).

ص: ۳۶

۱- . کمال الدین: ج ۲، ص ۶۶۸، ح ۱۳.

۲- تأویل الآیات: ۶۳۹ص.

۳- کافی: ج ۷، ص ۱۷۴، ح ۲.

۴- سورة قصص: آیه ۵.

۵- منتخب الانوار المضيئه: ۱۷.

و این وعده الهی است که سرانجام اهل ایمان و افراد شایسته را خلافت بخشد در روی زمین، تا بدون هیچگونه خوف و وحشتی خدا را خالصانه عبادت کند، در آیه شریفه آمده است:

(وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا) (۱)؛ «خداوند به کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند وعده داده است که آن ها را در زمین خلافت بخشد همان طور پیشینیان را خلافت بخشید و ثابت و پابرجا و قدرتمند سازد برای ایشان دین ایشان را، آن دینی را که خدا پسندیده برای ایشان و ترس ایشان را مبدل به امن و ایمن گرداند تا خالصانه مرا پرستند و کسی را و یا چیزی را شریک قرار دهند».

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه فرمودند: «نزلت فی القائم واصحابه» (۲)؛ «این آیه شریفه درباره امام قائم علیه السلام و اصحاب آن حضرت نازل شده است».

و این از امور حتمیه است که روزی بندگان صالح وارثین زمین خواهند بود، خداوند این بشارت را در قرآنش به ما داده است: (وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) (۳)؛ «و ما در زبور

ص: ۳۷

۱- سوره نور: آیه ۵۵.

۲- غیبت نعمانی: ص ۲۴۰، ح ۳۵.

۳- سوره انبیاء آیه ۱۰۵.

داود بعد از تورات موسی علیه السلام نوشتیم که بندگان شایسته وارثان زمین خواهند شد».

امام باقر علیه السلام فرموده اند: «هم اصحاب المهدي عليه السلام في آخر الزمان»^(۱)؛ «آن ها اصحاب حضرت مهدی علیه السلام خواهند بود در آخر الزمان».

و آن روز که آخرین ذخیره الهی در زمین مستقر گردد زمین را از هر گونه آلودگی و پلیدی تطهیر خواهند بود.

امام صادق علیه السلام در ضمن حدیثی فرمودند: «و يطهر الأرض من كل جور وظلم»^(۲)؛ «او زمین را از هر گونه ظلم و ستم پاک خواهد نمود».

حضرت موسی بن جعفر ۸ در ضمن حدیثی فرمودند: «يطهر الأرض من أعداء الله عز وجل و يملؤها عدلاً كما ملئت جوراً و ظلماً»^(۳)؛ «او زمین را از لوث و جوود دشمنان خدا پاک خواهد نمود و آن را پر از عدل و داد خواهد نمود همان طور که پر از ظلم و ستم شده باشد».

دعبل در محضر حضرت رضا علیه السلام وقتی قصیده خود را سرود، و به این دو بیت که درباره امام عصر علیه السلام است، رسید:

خروج امام لا محاله خارج

يقوم على اسم الله والبركات

يُمَيِّزُ فِينَا كُلَّ حَقِّ وَبَاطِلٍ

ويجزى على النعماء والنقمات

خروج امامی که قطعاً ظهور می کند/ و به نام خدا و برکت های

ص: ۳۸

۱- بحار الانوار: ج ۱۴، ص ۳۳.

۲- کمال الدین: ج ۲ ص ۳۳۶.

۳- کمال الدین: ج ۲ ص ۳۶۱ ضمن ح ۵.

فراوان قیام می نماید. در میان ما هر حقی را از باطل جدا می سازد/ و به مناسبت، پاداش نیکو یا کیفر بد خواهد داد.

حضرت رضا علیه السلام به شدت گریستند و سپس فرمودند: ای خزاعی روح القدس این دو بیت را به زبان تو جاری ساخت. آیا می دانی آن امام کیست؟ دعبل عرض کرد که نه، ای مولای من من، هیمن مقدار شنیده ام که امامی از شما ظهور خواهد کرد و زمین را از هر گونه فساد پاک می گرداند و آن را از عدل و داد پر می سازد همان طور که پر از ظلم و ستم شده باشد.

امام علیه السلام فرمود: ای دعبل، امام بعد از من محمد است و پس از محمد فرزندش علی است، و بعد از علی فرزندش حسن، و پس از حسن فرزندش حجت قائم است، که در غیبتش انتظار او را کشند و در ظهورش مطاع او باشند.

سپس فرمود: «لو لم یبق من الدنیا إلّا یوم واحد لطول الله عزّ وجلّ ذلك الیوم حتی یرج فیملأ الأرض عدلاً کما ملئت جوراً»^(۱)؛ «اگر نماند از عمر دنیا جز یک روز، خدا آن را آن قدر طولانی نماید تا آن حضرت ظهور کند و زمین را پر از عدل و داد نماید همان طور که پر از ظلم و بیداد شده باشد».

گر ظلم و ستم شود بسی عالم سوز

وز عمر جهان نماند الا یک روز

آن قدر بر آن روز خدا افزاید

تا صاحب ما شود به عالم پیروز

ص: ۳۹

خوشا به حال کسانی که آن روز را درک کنند و شاهد قیام شکوهمند آن حضرت و فتح نمایان او باشند.

«طوبی لمن أدرك زمانه ولحق أوانه وشهد أيامه»؛ «خوشا به حال کسی که آن زمان را درک کند و به آن دوران برسد و شاهد آن روزگار باشد».

* وتمتعه فيها طويلاً

و برای مدت طولانی در آن مسند او را بهره مند فرمایی. تا آنچه آرزوی همه انبیاء و اولیاء الهی از دیر زمان بوده تحقق پیدا کند و تنها یک دین کامل در سراسر جهان حاکم شود که آن اسلام است و تمام مکاتب و مذاهب دیگر را از صحنه خارج نماید و این وعده الهی در قرآن که فرموده است: (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) (۱) تحقق پیدا کند و عدل را جایگزین ظلم و علم را جایگزین جهل و نور را جایگزین ظلمت نماید.

ابوبصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که در تفسیر آیه مذکور فرمودند: «وَاللَّهُ مَا نَزَلَ تَأْوِيلُهَا بَعِيدٌ وَلَا يَنْزِلُ تَأْوِيلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجَ الْقَائِمُ» (۲)، «به خدا سوگند زمان تأویل آن هنوز فرا نرسیده و فرا نخواهد رسید تا آنکه آن قیام کننده ظهور فرماید».

ص: ۴۰

۱- سوره توبه: آیه ۳۳. «او کسی است که پیامبر خود را به هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر هر چه دین است پیروز گرداند...»

۲- کمال الدین: ص ۶۷۰.

این دعا در بعضی از مصادر شیعه ذکر شده است و ما ذیلاً به نقل آن می پردازیم:

۱. در کتاب شریف «کافی»:

مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّالِحِينَ: قَالَ: تَكَرَّرُ فِي لَيْلِهِ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ هَذَا الدُّعَاءَ سَاجِداً وَقَائِماً وَقَاعِداً وَعَلَى كُلِّ حَالٍ وَفِي الشَّهْرِ كُلِّهِ وَكَيْفَ أُمَكَّنَكَ وَمَتَى حَضَرَكَ مِنْ دَهْرِكَ تَقُولُ بَعْدَ تَحْمِيدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ۙ: اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيّاً وَحَافِظاً وَنَاصِراً وَدَلِيلاً وَقَائِداً وَعَوْناً (وَعَيْناً) حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعاً وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا. (۱)

۲. در کتاب شریف «تهذیب»:

مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِينَ: قَالَ: وَكَرَّرَ ... تَقُولُ بَعْدَ تَحْمِيدِ اللَّهِ تَعَالَى ... اللَّهُمَّ كُنْ ... وَلِيّاً وَحَافِظاً وَقَائِداً وَنَاصِراً وَدَلِيلاً وَعَيْناً حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعاً وَتُمَكِّنَهُ فِيهَا طَوِيلًا. (۲)

ص: ۴۱

-
- ۱- . کافی، محمد بن یعقوب کلینی، متوفای سال ۳۲۸هـ-: ج ۴، ص ۱۶۲، ح ۴. مستدرک الوسائل: ج ۷، ص ۴۸۳، ح ۵، و در آن کلمه «عونا» نیست. مرآة العقول: ج ۱۶، ص ۳۹۴، ح ۴.
- ۲- . تهذیب، شیخ طوسی، متوفای سال ۴۶۰هـ-: ج ۳، ص ۱۰۲، ح ۳۷.

جماعه من أصحابنا، و قد اخترنا ما ذكره ابن أبي قره (۱) في كتابه، فقال: بإسناده إلى علي بن الحسن بن علي بن فضال، عن محمد بن عيسى بن عبيد، بإسناده عن الصيالحين: قال: و كرر ... تقول بعد تمجيد الله تعالى ... : اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ، الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ، الْحُجَّه، مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَهْدِيِّ، عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ، فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ، وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا، وَ نَاصِرًا وَ دَلِيلًا وَ مُؤَيِّدًا، حَتَّى تُسَيِّكُنَّهُ أَرْضَكَ طَوْعًا، وَ تُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوْلًا وَ عَرْضًا، وَ تَجْعَلَهُ وَ ذُرِّيَّتَهُ مِنَ الْمَائِمَةِ الْوَارِثِينَ. اللَّهُمَّ أَنْصُرْهُ ... (۲)

۴. در کتاب شریف مصباح کفعمی:

وَ عَنْهُمْ: كَرَّرَ ... تَقُولُ بَعْدَ تَمْجِيدِهِ تَعَالَى .... اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَهْدِيِّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ ... وَ تَمَتَّعْ فِيهَا طَوِيلًا. (۳)

۵. در کتاب شریف «مزار کبیر»:

رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّالِحِينَ: قَالَ: وَ كَرَّرَ فِي لَيْلِهِ الثَّلَاثِ وَ عَشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ هَذَا الدُّعَاءَ سَاجِدًا أَوْ قَائِمًا أَوْ قَاعِدًا وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ، وَ فِي الشَّهْرِ كُلِّهِ، وَ كَيْفَ أَمَكَّنَكَ وَ مَتَى حَضَرَ مِنْ دَهْرِكَ،

ص: ۴۲

۱- از مشایخ «نجاشی» است.

۲- اقبال الاعمال، سید بن طاووس، متوفای سال ۶۶۴ هـ - ج ۱، ص ۱۹۱. بحار الأنوار: ج ۹۷، ص ۳۴۹، در این مصدر کلمه «الحجّه» نیست. صحیفه صادقیه: دعاء ۱۵۱.

۳- المصباح، کفعمی، متوفای سال ۹۰۰ هـ - : ۵۸۶. البلد الأمين: ۲۰۳.

فَتَقُولُ بَعْدَ تَمْجِيدِ اللَّهِ تَعَالَى وَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: اللَّهُمَّ كُنْ لَوَيْكِكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ، ... وَ تَمَتَّعْ فِيهَا طَوِيلًا. (۱)

۶. در کتاب شریف «فلاح السائل»:

بِرِوَايَةِ جَدِّي أَبِي جَعْفَرِ الطُّوسِيِّ. قَالَ مَا هَذَا لَفْظُهُ: مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّالِحِينَ: قَالَ: تَكَرَّرُ فِي ... تَقُولُ بَعْدَ تَحْمِيدِ اللَّهِ تَعَالَى ... اللَّهُمَّ كُنْ لَوَيْكِكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ ... وَ تَمَتَّعْ فِيهَا طَوِيلًا. (۲)

۷. مرحوم علامه مجلسی در «بحار الأنوار» در اعمال صبح روز جمعه از یک کتاب کهن از تألیفات پیشینیان یک دعای طولانی را نقل کرده و فرموده: این دعا بعد از نماز صبح خوانده می شود، بعضی از فقرات دعا چنین است:

اللَّهُمَّ كُنْ لَوَيْكِكَ فِي خَلْقِكَ وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا وَ نَاصِرًا حَتَّى تُشِيكَنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَ تَمَتَّعَهُ مِنْهَا طَوَّلًا وَ تَجْعَلَهُ وَ ذُرِّيَّتَهُ فِيهَا الْأَثَمَةَ الْوَارِثِينَ ... تا آخر دعا. (۳)

۸. مرحوم کفعمی در «بلد الأمين» دعایی را برای امام عصر علیه السلام نقل کرده که در ساعت دوازدهم خوانده شود:

يَا مَنْ تَوَخَّدَ بِنَفْسِهِ عَنِ خَلْقِهِ ... أَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ الْخَلْفِ الصَّالِحِ بِقَبِيَّتِكَ

ص: ۴۳

۱- مزار کبیر، ابن مشهدی، متولد سال ۵۱۰هـ - ۶۱۱.

۲- فلاح السائل، سید بن طاووس، متوفای سال، ۶۶۴هـ - ۴۵.

۳- نجم الثاقب، محدث نوری، متوفای سال ۱۳۲۰هـ - ج ۲، ص ۷۲. بحار الأنوار، علامه شیخ محمد باقر مجلسی، متوفای سال ۱۱۱۰هـ - ج ۸۶، ص ۳۴۰. وج ۱۰۲، ص ۳۱۴. صحیفه: دعاء ۱۵۲.

فِي أَرْضِكَ الْمُتَّقِمَ لِمَكَ مِنْ أَعْدَائِكَ ... وَ كُنْ لَهُ وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ نَاصِرًا وَ قَائِدًا وَ كَالِيًّا وَ سَاتِرًا حَتَّى تُسَكِّنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَ تُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ... (۱)

۹ - دعای دیگری به عنوان دعاء کنز العرش آورده است که مروی عن النبی صلی الله علیه و آله و طولانی است در قسمت های آخر دعا این فقره آمده است:

اللهم وكن لوليكم في أرضكم و حجتكم على عبادك ولياً و حافظاً و قائداً و ناصرًا و دليلاً و عيناً حتى تسكنه أرضك طوعاً و تمتعه فيها طويلاً و عجل فرجه. (۲)

ص: ۴۴

۱- . البلد الأمين، كفعمی، متوفای سال ۹۰۰ هـ - : ص ۱۴۵.

۲- . مصباح كفعمی: ص ۳۵۶، الصحیفه النبویه: ۲۹۸ دعا ۲۴۲.

آنچه مرحوم شیخ عباس قمی در کتاب «مفاتیح» ذکر فرموده اند با نسخه «فلاح السائل، ص ۴۵» و «بلد الأمين، ص ۲۰۳» متحد است، در سائر مصادر اندکی اختلاف مشاهده می شود که ذیلاً به آنها اشاره می کنیم.

در کتاب تهذیب: ج ۳، ص ۱۰۲ ح ۳۷ تنها اختلافی که در متن دعا مشاهده می شود کلمه «تمکنه» است که به جای «تمتعه» آورده شده است.

در کتاب کافی: ج ۴، ص ۱۶۲ ح ۴ بعد از تحمید خداوند است نه تمجید او، و در متن دعا بعضی از الفاظ جا به جا شده اند به این صورت «ولیتاً وحافظاً وناصرأً ودلیلاً وقائداً».

در کتاب مصباح کفعمی: ص ۵۸۶ به جای «فلان بن فلان» «محد بن الحسن المهدی» ذکر شده است.

در کتاب مزار کبیر: ص ۶۱۱ به جای «فی هذه الساعه»، «فی هذه الليله» ذکر شده.

در کتاب اقبال: ج ۱، ص ۱۹۱ به جای «فلان بن فلان» «القائم بأمرک، الحجّه، محمّد بن الحسن المهدی» آورده شده و به جای کلمه «عیناً» کلمه «مؤیداً» و به جای «طویلاً» «طولاً و عرضاً» ذکر گردیده و چند سطر به دعا افزوده شده است.

فصل سوم: بررسی سندی دعای اللهم کن لولیک ....

اشاره

ص: ۴۷

بررسی در سند دعا

کلینی^۱ در کافی، کتاب الصیام باب الدعاء فی العشر الاواخر من شهر رمضان، از محمد بن عیسیٰ یاسناده عن الصالحین این دعا را نقل کرده است.

باید گفت: این سند تعلیق است بر حدیث ۲ در همین باب، به این صورت: احمد بن محمد، عن علی بن الحسین، عن محمد بن عیسیٰ.... زیرا کلینی^۲ نمی تواند بدون واسطه از محمد بن عیسیٰ نقل کند.

راوی این دعا

اشاره

محمد بن عیسیٰ بن عبید بن یقظین از وابستگان اسد بن خزیمه و کنیه اش ابوجعفر است و به گوشه ای از ترجمه او اکتفا می کنیم.

نجاشی در کتاب رجال خود، او را توثیق نموده و گفته است: «جلیل فی أصحابنا، ثقه، عین، کثیر الروایه، حسن التصانیف، روی عن ابي جعفر الثاني عليه السلام مكاتبه ومشافهه»؛ «او در میان اصحاب، جلیل القدر و مورد اطمینان و معروف است و راوی روایات زیادی می باشد، از حضرت جواد الأئمه: مکاتبه ای و شفاهی روایت کرده است.

شیخ^۳ در فهرست ضمن اظهار نظری او را از اصحاب حضرت علی بن موسی الرضا و امام هادی و امام عسکری علیه السلام ذکر کرده است.

کشی ز در کتاب رجال خود از علی بن محمد قتیبی نقل کرده است که فضل بن شاذان، عیدی (محمد بن عیسی) را دوست می داشت و او را می ستود و مدح می کرد و می گفت در همردیفانش مانند او نیست.

ابن ولید متوفای سال ۳۴۳ هـ- او را جرح کرده، و شیخ طوسی ز و صدوق ز از وی نقل کرده اند، و به نظر می رسد که این جرح از جهت آن است که محمد بن عیسی قدح پاره ای از بزرگان امثال زراره و محمد بن مسلم و... را نقل کرده که بحثی فنی است و جایگاه خود را می طلبد.

ص: ۵۰

الف: کسانی که محمد بن عيسى از آن ها روایت کرده است

أبان بن عثمان - الاستبصار: ۳۰۵/۱

ابراهيم بن محمد المدني - الكافي: ۸۰/۴ ح ۱

ابن أبي عمير - الكافي: ۱۰۰/۴ ح ۱

ابن فضال - صفات الشيعة: ۷

ابو احمد الازدي - الإختصاص: ۲۱۶

أبو جميله - الكافي: ۲۱۶/۲

ابوزكريا الأعور - الفقيه: ۴۶۴/۴

ابو علي بن راشد - الكافي: ۱۷۴/۴ ح ۲۳

ابوالقاسم الصيقل - التهذيب: ۳۸۲/۶ ح ۲۴۹

ابو محمد الأنصاري - امالي الصدوق: ۴۷۵ ح ۱۳

احمد بن ابراهيم الكرمانى - التهذيب: ۲۲۴/۶

احمد بن حمزه العدوى - الخصال: ۶۴۵/۲

احمد بن محمد - الكافي: ۵۱/۴ ح ۸

اسماعيل بن أبان - كمال الدين: ۶۴۸/۲ ح ۳

بشير - مهج الدعوات: ۱۹۸

جعفر بن عيسى، أخوه - الكافي: ۱۴۶/۴ ح ۵

الحسن بن راشد - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ۲۲۱/۲ ح ۴۰

الحسن بن علي بن فضال - كمال الدين: ۴۱۲/۲ ح ۱۰

الحسن بن علي بن يقطين - الكافي: ٣١٧/٥ ح ٥٢

ص: ٥١

الحسن بن على الخزاز - كمال الدين: ٢٢٨

الحسن بن على الوشاء - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ٢١٧/٢

الحسن بن محبوب - علل الشرائع: ١٩٥/١ ح ٢

الحسن بن محمد بن بشار - غيبه الطوسي: ٣١ ح ٧

الحسين بن بشار - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ٢٠٩/٢

حماد بن عيسى - الكافي: ١٠٨/١

حنان بن سادير الصيرفي - امالي الطوسي: ١٤٧

داود بن أبي زيد - الفقيه: ٤٥٣/٤

داود بن رزين - عيون أخبار الرضا: ٢١٩ ح ٣٢

زرعه بن محمد الحضرمي - الخصال: ٣٣٦/١

زكريا بن محمد المؤمن - الخرائج: ٨٤٨/٢

زياد القندي - الكافي: ٢٣١/٧ ح ١

سعيد بن جناح - الفصول المختاره: ٩٦

سليمان بن جعفر الجعفري - التوحيد: ٣٣٨

سليمان بن حفص المروزي - الكافي: ٣٤٤/٣، الفقيه: ٣١٠/٣

سليمان بن راشد - ثواب الاعمال: ١٠٢، التوحيد: ٤٨

سليمان بن رشيد - امالي الصدوق: ٣٨٠ ح ٩

صالح بن محمد - الامامه والتبصره: ١٢٦ ح ١٢٧، كمال الدين: ٣٤٦/٢ ح ٣٤

صفوان بن يحيى - علل الشرائع: ١٩٥/١ ح ٤

العباس بن معروف - علل الشرائع: ٤١٥/٢ ح ١

عبدالرحمان بن أبى نجران - التوحيد: ١٠٦ ح ٦

عبد الرحمان بن أبى هاشم - مهج الدعوات: ٣٣٣

عبد العزيز بن المهتدى - التهذيب: ١١٨/٩ ح ٢٤٤

ص: ٥٢

عبدالله بن حماد الأنصاري - الخصال: ٦٤٥/٢ ح ٣٠

عبدالله بن المغيرة - علل الشرائع: ١٩٥/١ ح ٤

عبيد الله بن عبد الله الدهقان - الكافي: ٣٢٤/٦

عثمان بن عيسى - التهذيب: ٢٤٢/٤ ، امالي المفيد: ١٥٧

علي بن أسباط - الكافي: ٤٦٥/١

علي بن اسماعيل الميثمي علل الشرائع: ٢٠١/١

علي بن الحكم - الكافي: ٥٠/٤

علي بن سليمان بن رشيد - التهذيب: ٢٢٨/٧

علي بن مهزيار - التهذيب: ٢٢٨/٧

علي بن النعمان - علل الشرائع: ١٩٥/١ ح ٤

علي بن يحيى - الكافي: ٤٠ / ٤ ح ٨

فيض بن مالك المدائني - عيون أخبار الرضا عليه السلام ٢٢٠/٢ ح ٣٥

القاسم بن يحيى - علل الشرائع: ٣٤٠/٢ ح ٢

القاسم بن يوسف - الخصال: ٢٤٤/١

محمد بن أبي عمير - الامامه والتبصره: ٢٧ ح ٦

محمد بن أبي يعقوب البلخي - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ٢١٠/٢ ح ١٤

محمد بن إسحاق - الخصال: ٥٤/١ - ٧٣

محمد بن اسماعيل البصري - كامل الزيارات: ٢٨٤

محمد بن الحسين بن أبي الخطاب - غيبة الطوسي: ٢٢٠ ، علل الشرائع: ١٩٨/١

محمد بن الحسين الواسطي - الكافي: ٣٢٥/١ ح ٣

محمد بن حمزه الإختصاص: ٢٧٠

محمد بن سليمان المصرى عيون أخبار الرضا عليه السلام : ٢٥٧/٢ ح ١٤ ، الفقيه: ٥٨٣/٢ ح ٣١٨٧

محمد بن سنان - الخصال: ٦٤٩/٢ ح ٤٤

ص: ٥٣

محمد بن شعيب - الكافي: ٣٨٩/١

محمد بن عرفه - الكافي: ٢٩٤/٢، عيون أخبار الرضا عليه السلام ١١/٢

محمد بن عمر - بصائر الدرجات: ٢٢٨/١

محمد بن عمرو بن سعيد - الخرائج: ٧٩٨/٢

محمد بن الفضيل الصيرفي - الكافي: ٥٣٢/١

محمد بن ناحيه - كامل الزيارات: ٢٩٣

محمد بن يحيى الأشعري - التهذيب: ٢٥٧/١ ح ٣٣

المؤمل المستهل - ثواب الأعمال: ١٦٠

موسى بن عمر بن بزيع - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ٢١٨/٢ ح ٣٠

موسى بن القاسم البجلي - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ٧٢/١

النضر بن سويد - الفقيه: ٤٧٩/٤

هشام بن ابراهيم العباسي - فرج المهموم: ١٣٩

ياسين الضرير - الكافي: ٤١٥/٧ ح ١

يونس بن عبد الرحمان - الكافي: ٤٢/١ ح ٤

***

ب: کسانی که از محمد بن عیسی روایت کرده اند

ابراهيم بن هاشم - الكافي: ٥٠٩/٣ ح ٤

احمد بن أبي عبد الله - ثواب الأعمال: ١٠٢، امالي الصدوق: ٤٧٥

أحمد بن إدريس - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ٢١٧/٢

احمد بن محمد - الكافي: ١٧٩/١ ح ٢

احمد بن محمد بن خالد- الكافي: ٢/٤٥٠ ح ٩

احمد بن محمد بن عيسى - الاستبصار: ٤/١٤٠

جبرئيل بن أحمد - تفسير فرات: ٤٢٢ سورة الفتح

الحسن بن علي الهاشمي التهذيب: ١/٤ ح ٣٠ ح ٣٧

ص: ٥٤

الحسين بن أحمد المالكي - أمالي الطوسي: ٣٠٦

الحسين بن عامر - تأويل الآيات: ٣٣٤

الحسين بن عبد الله - المعاني: ١٨٨ ج ١، مختصر البصائر: ٣٣٩

حمدان بن سليمان - شواهد التنزيل: ١٧٣/١ ح ١٨٥

سعد بن عبد الله - الخصال: ٦٤٥/٢ ح ٣٠، الإمامه والتبصره: ١١٧ ح ١١

سعد بن عبد الله بن أبي خلف - أمالي الصدوق: ٢١٣ ح ٢٩، فلاح السائل: ١٣٥

سهل بن زياد - الكافي: ١٠٠/٤ ح ١، التهذيب: ١٨٥/٥ ح ٢٠

عبد الله بن جعفر الحميري - الامامه والتبصره: ١٢٦ ح ١٢٧، غيبه النعماني: ٩٦

علي بن ابراهيم - الكافي: ٤٠/١ ح ٤، وج ١٥/٢ ح ٥

علي بن الحسن بن علي بن فضال - الإقبال: ١٩١/١

العمر كي بن علي - شواهد التنزيل: ١٧٣/١

محمد بن أحمد - الكافي: ٢٣١/٧ ح ١، و ٤١٥ ح ١، الخصال: ٥٤/١ ح ٧٣

محمد بن أحمد بن يحيى بن عمران - الخصال: ٩ ح ٣٠، أمالي الصدوق: ٣٨٠ ح ٩

محمد بن جعفر ابوالعباس الكوفي الكافي: ٣١٤/٥ ح ٤٤

محمد بن جعفر الرزاز الكوفي - الكافي: ٥٧٨/٤ ح ١، أمالي الطوسي: ٥٩٦

محمد بن جعفر الكوفي - الكافي: ٣٢٥/١ ح ٣

محمد بن الحسن - الكافي: ٤٦٥/١ ح ٦

محمد بن الحسن الصفار - كامل الزيارات: ٦٩ ح ٦٩، الفقيه: ٤٧٩/٤

محمد بن علي بن محبوب - المعاني: ٢٩٨ ح ١

محمد بن موسى الهمداني - التهذيب: ٣٩٧/٦ ح ١١٩٥

محمد بن يحيى-الفقيه: ٣٢٣/٤

محمد بن يحيى العطار-كمال الدين: ٤٧٩/٢

ص: ٥٥

اشاره

محمد بن عیسی که در سند این دعای شریف ذکر شده همان گونه که بیان شد از مشاهیر رواه و از بزرگان اصحاب ائمه: می باشد و از آن بزرگواران با واسطه و بدون واسطه روایت نموده است. ذیلاً جایگاه او را در طبقات رواه برای کسانی که تمایل به بحث رجالی دارند به طور اجمال اشاره می نماییم.

از امام باقر علیه السلام:

- با دو واسطه:

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن محمد بن الفضیل، عن ابي حمزه، عن الباقر علیه السلام. (۱)

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن یونس، عن فضیل بن یسار، عن الباقر علیه السلام. (۲)

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن یونس، عن برید العجلی، عن الباقر علیه السلام. (۳)

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن یونس، عن ابي بصیر، عن الباقر علیه السلام. (۴)

- با سه واسطه:

محمد بن الحسن الصفار، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن یاسین الضریر البصری، عن حریز، عن محمد بن مسلم، عن الباقر علیه السلام. (۵)

ص: ۵۶

۱- . الکافی: ۱/۵۳۲.

۲- . الکافی: ۲/۳۸۸.

۳- . الکافی: ۲/۳۹۷.

۴- . الکافی: ۷/۱۱۹.

۵- . الإختصاص: ۲۰۱.

محمّد بن الحسن الصّفّار، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن أبي محمّد الأنصاري، عن عمرو بن شمر، عن جابر، عن الباقر عليه السلام. (١).

علّي بن إبراهيم، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن حماد، عن حريز، عن محمّد بن مسلم، عن الباقر عليه السلام. (٢).

- با چهار واسطه:

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الوليد، عن علّي بن إبراهيم، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن ابن أبي عمير، عن هشام بن الحكم، عن عيسى بن أبي منصور، عن جابر الجعفي، عن الباقر عليه السلام. (٣).

علّي بن الحسين بن موسى، عن سعد بن عبدالله، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن عبدالله الدهقان، عن درست بن أبي منصور، عن عمر بن أذينة، عن زراره، عن الباقر عليه السلام. (٤).

- با پنج واسطه:

محمد بن أحمد بن يحيى، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن زكريا المؤمن، عن ابن ناجيه، عن داود بن النعمان، عن عبدالله بن سيابه، عن ناجيه، عن الباقر عليه السلام. (٥).

ص: ٥٧

١- . التهذيب: ٧/٤٥٥.

٢- . الكافي: ١/١٠٨.

٣- . التوحيد: ١٣٨ ح ١٣.

٤- . وسائل الشيعة: ١٦/٣٠٦.

٥- . التهذيب: ٣/١٩.

- با يك واسطه:

علی بن ابراهيم، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن أبي جميله، عن الصادق عليه السلام. (١)

علی بن ابراهيم، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن يحيى بن عقبه الأزدي، عن الصادق عليه السلام. (٢)

محمد بن يحيى، عن أحمد بن محمد بن عيسى، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن أيوب بن الحرّ أخى أديم، عن الصادق عليه السلام. (٣)

محمد بن يحيى، عن بعض أصحابه، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن داود بن رزين، عن الصادق عليه السلام. (٤)

- با دو واسطه:

علی بن ابراهيم، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن يونس، عن عبد الله بن سنان، عن الصادق عليه السلام. (٥)

علی بن ابراهيم، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن يونس، عن جميل، عن الصادق عليه السلام. (٦)

ص: ٥٨

١- الكافي: ٢/٨٣.

٢- الكافي: ٢/١٣٤.

٣- الكافي: ٢/٥٢٠.

٤- الكافي: ٢/٥٦٥.

٥- الكافي: ٣/٤.

٦- الكافي: ٢/١٥.

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن یونس، عن رجل، عن الصادق علیه السلام. (١)

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن یونس، عن أبی جعفر الأحول، عن الصادق علیه السلام. (٢)

- با سه واسطه:

علی بن ابراهیم، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن أبی عبد الله زکریا المؤمن، عن ابراهیم بن ناجیه، عن اسحاق بن عمّار، عن الصادق علیه السلام. (٣)

محمد بن الحسن، عن محمد بن الحسن الصفّار، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن عبید الله بن عبد الله الدهقان، عن درست بن أبی منصور، عن عبد الله بن سنان، عن الصادق علیه السلام. (٤)

محمد بن الحسن، عن محمد بن الحسن الصفّار، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن الحسن بن محبوب، عن علی بن رثاب، عن غیر واحد، عن الصادق علیه السلام. (٥)

علی بن الحسین بن موسی، عن سعد بن عبد الله، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن محمد بن سنان وصفوان و...، عن عبد الله بن مسکان، عن أبی بصیر، عن الصادق علیه السلام. (٦)

ص: ٥٩

١- . الکافی: ٥/٩٠.

٢- . الکافی: ١/٤٠ ح ٤.

٣- . کامل الزیارات: ٥٧.

٤- . أمالی الصدوق: ٣٩٢ ح ٢.

٥- . التوحید: ٢٢٠.

٦- . علل الشرایع: ١/١٩٥.

- با یک واسطه:

محمّد بن یحیی، عن محمّد بن أحمد، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن أخیه جعفر بن عیسی، عن أبی الحسن الأوّل علیه السلام. (۱)

محمّد بن یحیی، عن عبداللّه بن جعفر، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن علی بن المسیب، عن العبد الصالح علیه السلام. (۲)

عن عبداللّه بن جعفر، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن الحسن بن علی الوشاء، عن أبی الحسن علیه السلام. (۳)

- با دو واسطه:

علی بن ابراهیم، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن یونس بن عبدالرحمان، عن سماعه بن مهران، عن أبی الحسن موسی علیه السلام. (۴)

- با سه واسطه:

محمّد بن الحسن، عن سهل بن زیاد، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن عبیداللّه بن عبداللّه الدهقان، عن درست الواسطی، عن ابراهیم بن عبدالحمید، عن أبی الحسن موسی علیه السلام. (۵)

ص: ۶۰

۱- .الكافی: ۷/۴۰۰.

۲- .الكافی: ۶/۳۷۲.

۳- .بصائر الدرجات: ۱/۴۳.

۴- .الكافی: ۱/۵۷.

۵- .الكافی: ۱/۳۲.

علی بن محمّد، عن سهل بن زیاد، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن عبیداللّه بن عبد اللّه الدهقان، عن درست الواسطی، عن
إبراهیم بن عبد الحمید، عن أبی الحسن موسی علیه السلام. (١)

علی بن ابراهیم، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن عبیداللّه بن عبد اللّه الدهقان، عن درست الواسطی، عن إبراهیم بن
عبد الحمید، عن أبی الحسن موسی علیه السلام. (٢)

از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام :

- با یک واسطه:

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الولید، عن محمّد بن الحسن الصفّار، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن یونس بن عبد الرحمان،
عن الرضا علیه السلام. (٣)

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الولید، عن محمّد بن الحسن الصفّار، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن عباس بن هلال الشامی،
عن الرضا علیه السلام. (٤)

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الولید، عن محمّد بن الحسن الصفّار، عن محمّد بن عیسی بن عبید، عن سلیمان بن جعفر
الجعفری، عن الرضا علیه السلام. (٥)

ص: ٦١

١- . الکافی: ١/٣٢.

٢- . الکافی: ٦/٥٣٤.

٣- . التوحید: ١٣٨ ح ١٢، التهذیب: ٦/٣٩٥.

٤- . ثواب الأعمال: ١٥٢.

٥- . التوحید: ٣٣٧ ح ٥.

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الوليد، عن محمّد بن الحسن الصفّار، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن موسى بن عمر بن يزيد،
عن الرضا عليه السلام. (١).

- با دو واسطه:

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الوليد، عن محمّد بن الحسن الصفّار، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن المشرقى، عن عبد الله بن
قيس، عن الرضا عليه السلام. (٢).

از امام جواد عليه السلام :

- با يك واسطه:

محمّد بن الحسن بن أحمد بن الوليد، عن محمّد بن حسن الصفّار، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن عبدالرحمان بن أبى
نجران، عن الجواد عليه السلام. (٣).

محمّد بن يحيى، عن غير واحد، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن محمّد بن عمرو بن ابراهيم، عن الجواد عليه السلام. (٤).

محمّد بن على بن محبوب، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن عمران بن محمّد، عن الجواد عليه السلام. (٥).

ص: ٦٢

١- . عيون أخبار الرضا عليه السلام : ٢/٢١٨ ح ٣٠.

٢- . التوحيد: ١٦٨ ح ٢.

٣- . التوحيد: ١٠٦ ح ٦.

٤- . الكافي: ٨/١٩١.

٥- . التهذيب: ٣/٢١٠.

محمّد بن أحمد بن يحيى، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن أبي علي بن راشد، عن الجواد عليه السلام. (١).

- با دو واسطه:

محمّد بن جعفر ابوالعبّاس، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن صالح بن سعيد، عن ابراهيم بن محمّد بن هارون، عن الجواد عليه السلام. (٢).

محمّد بن جعفر الكوفى، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن محمّد بن الحسين الواسطى، عن نصر الخادم، عن الجواد عليه السلام. (٣).

- با سه واسطه:

عدّه من أصحابنا، عن سهل بن زياد، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن عثمان بن سعيد، عن عبدالكريم الهمداني، عن أبي تمامه، عن الجواد عليه السلام. (٤).

عدّه من أصحابنا، عن أحمد بن أبي عبدالله، عن محمّد بن عيسى بن عبيد، عن عثمان بن سعيد، عن عبدالكريم الهمداني، عن أبي تمامه، عن الجواد عليه السلام. (٥).

ص: ٦٣

١- . التهذيب: ٥/٢٩٦.

٢- . الكافي: ٢/٥ عليه السلام ١.

٣- . الكافي: ١/٣٢٥.

٤- . الكافي: ٦/٤٥٠.

٥- . الكافي: ٥/٩٤.

- بدون واسطه:

علی بن محمد، عن سهل بن زیاد، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن علی بن محمد علیه السلام. (۱)

محمد بن یحیی، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن علی بن محمد علیه السلام. (۲)

- با یک واسطه:

محمد بن یحیی، عن محمد بن أحمد، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن أبي القاسم مخاض بن موسى الرازي، عن علی بن محمد الهادی علیه السلام. (۳)

محمد بن یحیی، عن سعد بن عبدالله، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن أيوب بن نوح، عن علی بن محمد الهادی علیه السلام. (۴)

محمد بن یحیی، عن محمد بن أحمد، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن أبي القاسم الصيقل، عن علی بن محمد الهادی علیه السلام. (۵)

- با دو واسطه:

محمد بن أحمد بن یحیی، عن محمد بن عیسی بن عبید، عن علی بن

ص: ۶۴

۱- . الكافي: ۱/۱۲۶.

۲- . الفقيه: ۴/۲۳۲ ح ۵۵۵۴.

۳- . الكافي: ۴/۵۳۸.

۴- . الكافي: ۱/۱۰۷.

۵- . الكافي: ۵/۲۲۷.

مهزيار، عن أبي الحسن، عن أبي الحسن الثالث. (١)

محمد بن أحمد بن يحيى، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن علي بن مهزيار، عن أبي الحسين، عن أبي الحسن الثالث. (٢)

محمد بن أحمد بن يحيى، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن الحسين، عن إبراهيم بن محمد الهمداني، عن أبي الحسن الثالث. (٣)

از امام عسكري عليه السلام :

- با يك واسطه:

علي بن الحسين بن موسى، عن أحمد بن إدريس، عن الحسين بن عبد الله، عن محمد بن عيسى بن عبيد، عن رجل، عن أبي محمد الحسن بن علي عليه السلام. (٤)

ص: ٦٥

١- . التهذيب: ٩/١٤٣.

٢- . الفقيه: ٤/٢٣٧.

٣- . التهذيب: ٧/٢٠٧.

٤- . وسائل الشيعة: ٢٧/٩٣.

اشاره

لازم است به این نکته توجه شود که در سند این دعا از امام علیه السلام با عنوان «الصالحین» و «الصادقین» نام برده شده و تصریح به اسم نشده است باید گفت: چنین چیزی منحصر به این مورد نیست بلکه در مصادر روایی، نمونه های فراوانی وجود دارد که از امام علیه السلام نام برده نشده و به صورت خاص تعبیر شده است که به بعضی از آنها اشاره می کنیم.

الفقیه علیه السلام :

۱. محمد بن علی بن محبوب قال: کتب رجل إلى الفقیه علیه السلام فی رجل کانت له ریحی. (۱)

۲. محمد بن علی بن محبوب قال: کتب رجل إلى الفقیه علیه السلام فی رجل دفع إلى رجل وديعه. (۲)

العالم علیه السلام :

۱. سألت العالم علیه السلام عن العطسه. (۳)

۲. سألت العالم علیه السلام کیف علم الله. (۴)

ص: ۶۶

۱- . التهذیب: ۷/۱۴۶ ح ۳۲.

۲- . الفقیه: ۳/۳۰۴ ح ۴۰۸۹.

۳- . الکافی: ۴/۷۲۲ ط دار الحدیث.

۴- . الکافی: ۱/۳۶۴ ط دار الحدیث.

الشيخ عليه السلام

١. قلت للشيخ عليه السلام : خبّرني عن الرجل يدّعي. (١)

الرجل عليه السلام

١. عن أبي القاسم الصيقل وولده قال: كتبوا إلى الرجل عليه السلام. (٢)

العبد الصالح عليه السلام

١. عن سماعة بن مهران، عن العبد الصالح قال: قال لي: اتمّ الصلاة في الحرمين مكّة والمدينه. (٣)

٢. عن عليّ بن رثاب، عن العبد الصالح عليه السلام قال: ادع بهذا الدعاء في شهر رمضان. (٤)

رجل من بني هاشم

عن عبدالله بن سنان، عن رجل من بني هاشم قال: سمعته يقول: أربع من كنّ فيه كمل اسلامه. (٥)

الصالحين عليهما السلام

روى عن الصالحين: أن اختنوا أولادكم يوم السابع يطهروا. (٦)

ص: ٦٧

١- . الكافي: ٧/٤١٥. در فقيه ٣/٦٣ آمده است: «قلت للشيخ يعنى موسى بن جعفر عليه السلام».

٢- . التهذيب: ٦/٣٧٦.

٣- . الاصول الستة عشر: ١١٥ ط شبستري، ٣٢٨ ط دار الحديث.

٤- . الكافي: ٤/٧٢.

٥- . الزهد: ٢٦.

٦- . الفقيه: ٣/٤٨٨.

روی عن الصادقین علیهم السلام : أن اختنوا أولادکم. (۱)

که ممکن است این گونه تعبیرها بخاطر شرایط خاص زمان ائمه: و تهدیدات دشمن و از باب تقیه باشد و یا اینکه در مثل این مورد از باب تردید راوی باشد، می داند که از یکی از معصومین: شنیده ولی فراموش کرده که کدام یک از معصومین: بوده و لذا از او به صادقین یا صالحین تعبیر نموده است.

....و

ص: ۶۸

۱- . کافی: ج ۶، ص ۳۵.

فصل چهارم: نکته هایی پیرامون این دعا

ص: ۶۹

در خاتمه شایسته است که به چند نکته اشاره شود:

۱. منظور از «صالحین و صادقین» امام معصوم علیه السلام است و مرحوم کفعمی در بلدالأمین آن را قطعی دانسته و از آن به «عنهم علیهم السلام» تعبیر فرموده است.

۲. شیخ الطائفه طوسی اعلی الله مقامه الشریف در کتاب شریف تهذیب (همان گونه که نقل آن گذشت) به جای «الصالحین»، «الصادقین» ذکر کرده و اگر ضبط این لفظ به صورت تشبیه یعنی «الصادقین»^(۱) باشد بعید نیست که بگوئیم سند این دعا به وجود مبارک امام باقر و یا امام صادق علیهم السلام منتهی می شود.

۳. مرحوم کفعمی در بلدالأمین همان گونه که در مصادر دعا اشاره کردیم این دعا را در ضمن یک دعای طولانی به صورت مرسل از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده است، و می توان این نقل را طریق دیگری برای این دعا فرض نمود.

۴. ما در این نوشتار به خاطر رعایت اختصار و عدم استفاده عموم متعرض بحث رجالی و سلسله سند حدیث نشدیم و از اظهار نظر پیرامون آن و جرح و تعدیل راویان و... خوداری نمودیم.

۵. این دعا در روایات به نام خاصی نامگذاری نشده و اینکه عدّه ای

ص: ۷۰

۱- در روایات به این تعبیر یعنی «الصادقین» فراوان آمده است.

آن را برای سلامتی امام زمان علیه السلام نامیده اند مدرک و مأخذی ندارد ولی با استفاده از مفاد دعا و از جمله «حتی تسکنة أرضک طوعاً» مناسب تر آن است که به آن، دعا برای ظهور و فرج امام زمان علیه السلام گفته شود.

و توهم اینکه چون دعای «الهی عظم البلاء» دعا فرج است پس این دعا نمی شود دعای فرج باشد غلط است زیرا در بعضی از روایات به دعاهای دیگری نیز دعای فرج اطلاق شده است از جمله: فقهاء فرموده اند افضل ادعیه در قنوت دعای فرج است و مقصود ایشان «لا إله إلا الله الحلیم الکریم...» است.

کفعمی در بلد الامین دعای مبسوطی از حضرت رضا علیه السلام نقل کرده که موسوم به دعای فرج است و دعای توسل نیز در ضمن آن مذکور است. (۱) و....

***

در پایان از همه پژوهشگران محترم و اهل تحقیق تقاضا داریم که مطالب مندرج در این مجموعه را به دیده تحقیق نگریسته، نقطه نظرهای مفید و ارزشمند خود را برای اصلاح و تکمیل در چاپ های بعد به این مؤسسه ارسال فرمایند.

باشد که خداوند قادر متعال به برکت این دعای شریف و دیگر دعاهائی که برای فرج منجی عالم هستی حضرت مهدی ارواحنا فداه می شود، ظهور آن مصلح کل را نزدیک نماید و از بقیه غیبت آن بزرگوار صرف نظر فرموده، جهان بشریت را مورد لطف و عنایت خویش قرار دهد.

ص: ۷۱

اللَّهُمَّ إِنَّا نَزَعُبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلِهِ كَرِيمِهِ تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ ، وَتُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَأَهْلَهُ ، وَتَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ ،
وَالْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِكَ ، وَتَرْزُقُنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

خدایا ما با تضرع و زاری به درگاہت از تو خواستاریم دولتی گرامی را کہ به وسیله آن اسلام و مسلمین را عزت بخشی و
نفاق و منافقین را منکوب سازی و ما را در آن دولت از زمره خوانندگان مردم بسوی اطاعت تو و از برندگان بسوی راه خود
قرارمان دهی و بدان وسیله بزرگواری دنیا و آخرت را نصیب ما گرداندی

مفاتیح الجنان : دعای افتتاح

ص: ۷۲

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

